

N:o 18.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maltdrycker m. m.; gifven Stockholms slott den 12 januari 1909.

Under åberopande af härvid fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att dels antaga bilagda förslag till förordning angående ändrad lydelse af 2, 5, 8, 36 och 53 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maltdrycker dels ock besluta, att, där restitution af skatt skall äga rum för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart användts för tillverkning af svagdricka, restitution må utgå direkt från maltskattemedlen.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

Förslag
till
Förordning

*angående ändrad lydelse af vissa §§ i förordningen den 7 augusti 1907
angående tillverkning och beskattning af maltdrycker.*

2 §.

1. För malt, som i bryggeri användes vid tillverkning af malt-dryck, skall med det i nästa mom. medgifna undantag erläggas skatt med tjugutvå öre för hvarje kilogram, dock att för hvarje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret afverkade etthundratusen kilogrammen malt utgår med sjutton öre för kilogram och för de nästa etthundratusen kilogrammen med tjugu öre för kilogram.

2. Frihet från skatt åtnjutes vid bryggeri, där, på grund af tillståndsbevis, endast svagdricka tillverkas.

5 §.

Skatt skall erläggas med minst sex kronor i medeltal för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken malkrossning på grund af tillståndsbevis må äga rum.

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri, där under tillverkningsåret ej afverkats mera än etthundratusen kilogram malt, må efter tillverkningsårets utgång restitution af skatt, efter sexton och ett halft öre för kilogram räknadt, åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda

malt, dock högst för femtio procent af hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret afverkade malmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

2. Om maltdryck från skattepliktigt bryggeri utföres ur riket, åtnjutes under de villkor, hvilka af Kungl. Maj:t särskildt stadgas, för den vikt malt, som tillverkaren kan styrka hafva åtgått för den utförda maltdryckens tillverkning, restitution af skatt, beräknad efter den skattesats, som vid tiden för utförseln tillämpas vid bryggeriet.

36 §.

1. Den som utan vare sig behörighet efter 1 § 2 eller 3 mom. eller erhållet tillstånd tillverkar maltdryck, skall, där tillverkningen skett i allenast ringa omfattning, straffas med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

2. Den, som bedrifver i 1 mom. omnämnd olaglig tillverkning yrkesmässigt eller eljest i större omfattning än i nämnda mom. afses, straffas med böter från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller med fängelse från och med en till och med sex månader samt gälde skatt för det afverkade maltet, dock med minst etthundraåttio kronor. Därest omständigheterna gifva vid handen, att malt afverkats till sådan mängd, att jämlikt bestämmelserna i 2 § den på maltet belöpande skatt skulle öfverstiga nyssnämnda skattebelopp, skall i saknad af erforderlig utredning om antalet brygder och inmäskningens storlek antagas, att för hvarje dygn af den tid, hvarunder den olagliga afverkningen pågått, verkställts en brygd och att det därunder inmäskade maltets mängd i okrossadt tillstånd uppgått till hälften af mäskarsrymden samt att en hektoliter okrossadt malt väger femtiotvå kilogram.

53 §.

1. För skattepliktigt bryggeri, som varit i gång under kalenderåret 1906 och vid hvilket under tillverkningsåret 1906—1907 maltafverkningen ej uppgick till etthundrafemtio kilogram i medeltal för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken tillståndsbevis vid bryggeriet varit gällande, må för tiden intill den 1 oktober 1912 det i 5 § föreskrifna minsta skattebeloppet nedsättas till två kronor. Skulle skattepliktig tillverkning i bryggeriet ligga nere under helt tillverkningsår eller den erlagda skatten under något tillverkningsår i medeltal uppgå

till sex kronor för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken maltkrossning där varit tillåten, vare hvad sålunda stadgats ej vidare å bryggeriet tillämpligt.

2. När enligt 1 mom. skatt må erläggas med mindre belopp än det i 5 § bestämda, skall ock den i 13 § 2 och 5 mom. föreskrifna säkerhet därefter jämkas.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1909.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
januari 1909.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde i underdånighet:

Såsom jag senare vid beräkningen af statsverkets tillgångar för de behof, hvilka vid statsregleringen för år 1910 böra fyllas, närmare skall visa, torde för tillgodoseende af samma behof nya eller ökade skatter behöfva tillgripas. I sådant afseende är jag betänkt föreslå en höjning i maltskatten. Och får jag nu i underdånighet inför Eders Kungl. Maj:t anmäla ett i anledning häraf inom finansdepartementet utarbetadt förslag till ändrad lydelse af vissa §§ i gällande förordning angående tillverkning och beskattning af maldrycker.

Historik.

Innan jag går att närmare angifva innehållet i samma förslag, torde det tillåtas mig att i korthet redogöra för de senare årens lagstiftningsarbete å maltbeskattningens område och i sådant afseende till en början erinra, hurusom den kommitté, hvilken enligt nådigt beslut den 4 april 1902 tillsattes för att taga frågan om lämpligaste sättet för anordnande af en maltdrycksbeskattning under förnyadt öfvervägande, med iakttagande däraf att billiga, alkoholsvaga maltdrycker fritoges från beskattningen, i sitt med underdånigt betänkande den 11 oktober samma år afgifna förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker föreslagit, att ifrågavarande skatt skulle — utom vid rena svagdricksbryggerier, som skulle åtnjuta skattefrihet — utgå med 18 öre för hvarje kilogram malt, som i bryggeri användes vid tillverkning af maltdrycker, dock att för hvarje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret afverkade 50,000 kilogrammen malt skulle utgå med 14 öre för kilogram och för de nästa 50,000 kilogrammen med 16 öre för kilogram. Full skatt skulle alltså utgå först för den del af afverkningen vid bryggeri, som öfverstege 100,000 kilogram. Efter sålunda och af kommittén i öfrigt angifna grunder för maltdrycksbeskattningen beräknade kommittén, att den redan under första kalenderåret debiterade maltskatten skulle lämna statsverket en inkomst af åtminstone 5,643,000 kronor.

Vidkommande skattens anordning anförde kommittén, att de för de första 100,000 kilogrammen föreslagna nedsatta skattesatserna afsåge att för den mindre industrien bereda en välbehöflig hjälp i konkurrensen med de allra största bryggerierna. Såsom skäl att till normal skattesats välja just 18 öre anfördes, att en viss varsamhet vid påläggandet af en ny skatt borde iakttagas för att icke öka den ovilja, med hvilken en sådan sannolikt alltid komme att mötas. Vidare vore det af synnerlig vikt att tillse, att skattesatsen bestämdes så, att den förhöjning i försäljningspriset å den färdiga varan, som af beskattningen skäligen kunde böra följa, vid försäljning af minsta brukliga kvantitet läte så nära som möjligt uttrycka sig i hela ören. Slutligen borde skatten sättas så, att den för samma kvantitet icke uppginge till fullt öretal, enär den skeende prisförhöjningen rättvisligen borde i någon mån komma tillverkaren till godo såsom ersättning för den minskade omsättning, som genom skattens införande blefve en följd, samt för de kostnader och olägenheter, den med skatten förenade kontrollen beredde tillverkaren. Med beräkning att 25 kilogram malt lämnade en hektoliter lageröl samt att denna kvantitet lämnade 280 s. k. halfbuteljer,

skulle skatten efter 18 öre för kilogram således utgöra för en hektoliter öl 4 kronor 50 öre eller för halfbutelj 1,61 öre.

När kommitterades förslag föredrogs inför Kungl. Maj:t den 30 januari 1903, instämde dåvarande chefen för finansdepartementet med kommitterade däri, att skattesatserna borde afpassas så, att den ej med fullt öretal drabbade en halfbutelj; men fann departementschefen den föreslagna skattesatsen väl låg och ansåg densamma kunna höjas till 20 öre för kilogram malt, då skatten på en halfbutelj lageröl skulle blifva 1,78 öre. I det förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maldrycker, som af Kungl. Maj:t förelades 1903 års Riksdag och däri, på sätt kommitterade hemställt, förutsattes, att frihet från skatt medgäfvos rena svagdricksbryggerier, infördes ock den bestämmelsen, att skatt vid skattpliktigt bryggeri skulle erläggas med 20 öre för hvarje kilogram malt, dock att för hvarje bryggeri skatten för de första under året afverkade 50,000 kilogrammen malt skulle utgå med 16 öre och för de nästa 50,000 kilogrammen med 18 öre för kilogram. En maltskatt, utgående efter nu angifna grunder, beräknades komma att lämna statsverket en inkomst af 6,300,000 kronor.

Riksdagens bevillningsutskott, dit Kungl. Maj:ts öförmälda proposition remitterats, tillstyrkte i afgifvet betänkande propositionen oförändrad, hvad anginge skattesatserna och det föreslagna stadgandet om frihet från skatt vid rena svagdricksbryggerier. Vid ärendets behandling i Riksdagen stannade emellertid kamrarna i olika beslut, i det att Andra Kammaren godkände utskottets hemställan, hvaremot Första Kammaren, med bifall i hufvudsakliga delar till en vid betänkandet fogad reservation, för sin del antog en förordning, byggd på grundsatsen af en skatt, som skulle träffa *all* tillverkning af maldrycker med en skatteskala stigande från 5 till 12 öre för ett kilogram malt. Enligt beräkning, gjord i öförmälda reservation, skulle en maldrycksbeskattning, efter de af Första Kammaren antagna grunder, inbringa 500,000 kronor mindre än i propositionen beräknats eller ungefärligen 5,800,000 kronor.

I det förslag till sammanjämkning af kamrarnas skilda beslut, som bevillningsutskottet därefter framlade, hade utskottet — som i förenämnda betänkande, för att göra det möjligt äfven för de bryggerier, som tillverkade både öl och svagdricka, att under någon öfvergångstid fortfara med tillverkningen af sistnämnda maldryck, framställt förslag i ändamål, att skattepliktigt bryggeri måtte medgifvas rätt att under viss tid efter tillstånd af Kungl. Maj:t tillverka skattefritt svagdricka — sökt åstadkomma en sådan anordning af skattesatserna, som, jämte det att bryggeri, som endast tillverkade svagdricka, bibehölles vid den af

Kungl. Maj:t föreslagna skattefrihet, skulle i möjligaste mån bereda likställighet mellan svagdricksbryggerierna och bryggerier med blandad tillverkning med afseende å möjligheten att tillverka svagdricka, utan att därför skulle behöfva tillgripas nyssnämnda, af utskottet i ett öfvergångsstadgande föreslagna utväg. Ett sådant syfte hade utskottet ansett kunna vinnas genom en väsentlig nedsättning af skattesatserna i allmänhet och särskildt för de under tillverkningsåret först afverkade myckenheterna malt. Utskottet hade därför funnit sig böra föreslå, att för malt, som vid tillverkning af maltdryck användes i annat bryggeri än sådant, som uteslutande tillverkade svagdricka, skatt skulle erläggas med 12 öre för kilogram, dock att för hvarje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret afverkade 30,000 kilogrammen skulle utgå med 2 öre för kilogram, för de nästa 30,000 kilogrammen med 5 öre för kilogram, för de nästa 40,000 kilogrammen med 7 öre för kilogram, för de nästa 50,000 kilogrammen med 9 öre för kilogram och för de nästa 50,000 kilogrammen med 11 öre för kilogram. För bryggeri, där endast svagdricka tillverkades, skulle däremot skattefrihet åtnjutas.

Detta sammanjämningsförslag vann Riksdagens bifall. I 2 § af den sedermera den 17 juni 1903 utfärdade nådiga förordningen angående tillverkning och beskattning af maltdrycker bestämdes sålunda skattesatserna vid maltdryckstillverkningen trappvis från 2 öre för kilogram, som skulle utgå för de första 30,000 kilogrammen malt vid skattepliktigt bryggeri, till 12 öre för kilogram, som träffade all maltafverkning vid bryggeri öfver 200,000 kilogram. År 1907 vidtogs därefter en ändring i sagda skatteskala i samband med revision af 5 § i nämnda förordning, enligt hvilket författningsrum skatt skulle erläggas för minst 70 kilogram malt i medeltal för hvarje helgfritt dygn af den tid, under hvilken maltkrossning på grund af tillståndsbevis finge äga rum.

I skrifvelse den 12 maj 1906 hade nämligen Riksdagen anhållit, bland annat, om utarbetande och framläggande af förslag till de förändrade bestämmelser i förordningen den 17 juni 1903, som kunde betingas af en förhöjning af den gällande lägsta maltskattesatsen. I motiveringen till denna anhållan anförde Riksdagen, att det inflytande skattebeloppet vid ett stort antal skattepliktiga bryggerier vore så ringa, att statsverkets kostnad för utöfvande af kontroll vid desamma icke blefve betäckt, hvilket förhållande innebure en oegentlighet, som borde med det snaraste rättas, och syntes detta lämpligen kunna ske på det sätt, att den lägsta skattesatsen höjdes. Det gäfves emellertid ett annat viktigt skäl för vidtagande af denna reform, nämligen att ifrågavarande låga skatte-

sats visat sig i viss mån medverka till att neutralisera den själfbestämmanderätt i fråga om ordnandet af ölförsäljning, som kommunerna numera ägde, enär denna skattesats underlättade upprättande af nya bryggerier, från hvilka försäljning till afhämtning af skattepliktiga malt-drycker kunde äga rum. Riksdagen anförde vidare siffror, utvisande att antalet småbryggerier, som drefve skattepliktig tillverkning af malt-drycker, under de sista tillverkningsåren ganska afsevärdt ökats och att dessa bryggerier nästan undantagslöst tillhörde första skatteklassen. Uppkomsten af småbryggerier borde därför genom lämpliga åtgärder inskränkas och äfven för vinnande af detta syfte vore den lägsta skattesatsens höjande en lämplig åtgärd. Riksdagen framhöll vidare att, då den höjning af den lägsta skattesatsen, för hvilken Riksdagen sålunda i princip uttalat sig, i viss mån komme att rubba den i gällande lagstiftning åsyftade likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier, vid frågans afgörande jämväl borde tagas i öfvervägande, huruvida icke till motverkande af sådan rubbning någon åtgärd borde vidtagas. Vidare blefve det nödvändigt öfverväga, huruvida icke hänsyn till de af skatteförhöjningen möjligen uppstående menliga återverkningarna på den mindre bryggeriindustrien kräfde, att öfvergången till den högre skattesatsen för redan bestående småbryggerier förmedlades genom vissa öfvergångsbestämmelser.

Vid underdånig föredragning den 8 mars 1907 af Riksdagens omförmälda skrifvelse framhöll jag, att skatt borde vid hvarje bryggeri inflyta med minst 3 kronor 50 öre för helgfritt dygn, om skatten skulle räcka till att betäcka kontrollörskostnaden, i följd hvaraf vid bryggeri, där skatten för allt det afverkade maltet utginge med 2 öre för kilogram, 175 kilogram om dagen borde i medeltal afverkas. Det vore emellertid ett rätt afsevärdt antal bryggerier, som ej uppnått nämnda medelafverkning. Antalet sådana bryggerier hade under de tre tillverkningsår, under hvilka förordningen den 17 juni 1903 då varit gällande, varit resp. 60, 70 och 88, under det att hela antalet skattepliktiga bryggerier varit resp. 223, 228 och 239. Ökningen i antalet skattepliktiga småbryggerier, hvilkas skattebidrag ej räckt till att betala kontrollkostnaden, hade uppstått dels genom tillkomsten af nya bryggerier, i de flesta fall svagdricksbryggerier, som öfvergått till skattepliktiga för att kunna brygga julöl, svensköl och dylikt, dels därigenom att en del bryggerier nödgats minska sin tillverkning.

Höjningen af den från de minsta bryggerierna utgående skatten kunde, framhöll jag vidare, ske på olika sätt men borde enligt min åsikt

verkställas med en viss försiktighet. Genom enbar höjning af det i 5 § föreskrifna minimum, för hvilket skatt skulle erläggas, komme skatteförhöjningen att uteslutande drabba de mindre bryggerierna, hvilket ej vore rättvist. Bibehölles åter detta minimum oförändradt, skulle man för att ernå önskad resultat nödgas vidtaga en afsevärd höjning af den lägsta skattesatsen. Medelst en samtidig höjning af nämnda minimum och den lägsta skattesatsen kunde man däremot vinna det dubbla mål, som eftersträfvades, nämligen att försvåra uppkomsten af nya småbryggerier samt att tillförsäkra statsverket en viss inkomst utöfver kontrollörskostnaden från hvarje skattepliktigt bryggeri. Jag ansåg mig på dessa grunder böra föreslå, att det minsta belopp malt, hvarför skatt i medeltal per dygn skulle erläggas, bestämdes till 150 kilogram samt att skatten för de första 50,000 kilogrammen malt, som under tillverkningsåret afverkades vid hvarje bryggeri, bestämdes till 4 öre för kilogram. Äfven på detta sätt genomförd komme denna skatteförhöjning likväl att få karaktär af en skatteförhöjning, hufvudsakligen för de mindre bryggerierna. Ur synpunkten af en för samtliga bryggerier rättvis beskattning fordrades därför, att hela den degressiva skatteskalen omlades, hvilken omläggning jag föreslog genomförd sålunda, att nedsättning i skatten medgäfvdes endast för de vid hvarje bryggeri under tillverkningsåret först afverkade 150,000 kilogrammen malt — i stället för 200,000 kilogram enligt 1903 års författning — samt att skattesatserna bestämdes för de första 50,000 kilogrammen, såsom jag föreslagit, till 4 öre för kilogram och för de två därpå följande 50,000-talen kilogram malt till respektive 7 och 10 öre kilogram. För allt därutöfver afverkad malt skulle skatt utgöras efter den normala skattesatsen, 12 öre för kilogram.

Enligt dessa bestämmelser skulle vid hvarje skattepliktigt bryggeri erläggas skatt med minst 6 kronor om dagen, hvilket belopp skulle lämna staten en behållning af 2 kronor och 50 öre för hvarje helgfri dag utöfver det vanliga kontrollörsarfvet. Denna beskattning syntes äfven vara tillräckligt afsevärd för att hindra uppkomsten af nya småbryggerier. Skulle detta visa sig icke vara förhållandet, kunde framdeles en ny förhöjning vidtagas.

Efter att därefter hafva visat, hurusom med föreslagna förhöjningen af de lägsta skattesatserna skatten ändock endast skulle komma att blifva för bryggerier med intill 50,000 kilogram årsafverkning ett tredjedels öre per halfbutelj; vid 110,000 kilogram årsafverkning ett halft öre, vid 250,000 kilogram årsafverkning tre fjärdedels öre och vid 1,000,000 kilogram årsafverkning 0,94 öre samt därefter stiga helt sakta,

men aldrig nå upp till fullt ett öre för en halfbutelj, framhöll jag, att vid maltskattens införande ölpriserna i allmänhet höjdes med ett öre för halfbutelj samt att priset naturligtvis alltjämt skulle komma att bero på den skatt, som drabbade de största bryggerierna, i följd hvaraf de mindre bryggerierna, äfven efter införande af den af mig föreslagna skatteskalan, skulle komma i åtnjutande af en synnerligen afsevärd skattelindring.

Den af mig sålunda gjorda beräkning förutsatte, att äfven de minsta bryggerierna under den tid, de vore i verksamhet, verkligen afverkade 150 kilogram malt i medeltal för hvarje helgfritt dygn. Emellertid visade statistiken för tillverkningsåret 1905—1906, att 89 bryggerier hade en medelafverkning, som vore lägre än 150 kilogram, samt att 20 af dessa ej nådde till 70 kilogram medelafverkning och 9 ej ens till 50 kilogram medelafverkning. Billigheten fordrade därför, att, på sätt i Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1906 jämväl framhållits, dessa mindre tillverkare, som redan ordnat sig för skattepliktig tillverkning, erhöles någon öfvergångstid, under hvilken de kunde hinna öka sin afsättning och därmed äfven sin tillverkning. Eftergifterna under öfvergångstiden borde ej sträcka sig längre, än att staten från hvarje bryggeri erhöles ett skattebelopp, som åtminstone motsvarade kontrollörskostnaden vid bryggeriet, och då denna näppeligen syntes kunna nedbringas till lägre belopp än 2 kronor om dagen, borde således den minsta maltafverkningen i medeltal för dag ej sättas lägre än 50 kilogram. Öfvergångstiden syntes mig lämpligen kunna begränsas till fem år.

Med gillande af de utaf mig sålunda gjorda uttalanden föreslog Kungl. Maj:t i en till Riksdagen den 8 mars 1907 aflåten proposition med förslag till ny förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker ej mindre en höjning af den lägsta skattesatsen till 4 öre för kilogram malt än äfven en omläggning af hela skatteskalan på det sätt, att skatten skulle utgå med 4 öre för de första 50,000 kilogrammen malt, med 7 öre för nästa 50,000 kilogram, med 10 öre för nästa 50,000 kilogram och med den normala skatten 12 öre för allt öfrigt malt. Därjämte föreslogs, att det belopp malt, för hvilket skatt dagligen skulle erläggas, måtte höjas från 70 till 150 kilogram, dock med rättighet för vissa bryggerier att under en öfvergångstid af fem år få detta minimum nedsatt till 50 kilogram.

Genom dessa bestämmelser, som godkändes af Riksdagen och återfinnas i 2, 5 och 53 §§ af nu gällande, den 7 augusti 1907 utfärdade nådiga förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker,

blef således skattenedsättningen vid hvarje skattepliktigt bryggeri begränsad från 200,000 kilogram till 150,000 kilogram malt.

*Departements-
chefens
yttrande.*

När jag nu öfvergår till att närmare redogöra för omförmälda, inom finansdepartementet utarbetade förslag till ändringar i gällande förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker, tillåter jag mig på förhand framhålla, att därigenom gifvetvis icke göres någon ändring med afseende å de rena svagdricksbryggeriernas skattefrihet. I nykterhetens intresse bör en tillverkningskatt å malt såvidt sådant är möjligt så anordnas, att de alkoholsvaga dryckerna icke genom beskattningen fördyras. Ehuru jag i förslaget sökt genomföra denna princip på ett mera effektivt sätt än hvad nu är fallet, torde dock maltskatten, med en ringa förhöjning utöfver hvad i Kungl. Maj:ts till 1903 års Riksdag aflåtna proposition i ämnet föreslagits, komma att lämna ungefärligen samma belopp, som då beräknades, eller 6,400,000 kronor för år.

Ett sådant skatteresultat lärer, hvad statsverket vidkommer, kunna anses tillfredsställande, och för egen del har jag däremot så mycket mindre att erinra som jag vid nämnda belopp vet mig i hufvudsak icke hafva öfverskridit hvad Riksdagens kamrar en gång ansett kunna i form af maltskatt påföras nu ifrågavarande produktion. Såsom af den utaf mig lämnade utredningen framgår, stannade nämligen Andra Kammaren vid första behandlingen af Kungl. Maj:ts omförmälda proposition vid ett beslut, som i afseende å själfva skattens anordning och resultat sammanföll med Kungl. Maj:ts förslag. Äfven Första Kammaren kom genom sitt beslut till ett skattebelopp, som endast med 500,000 kronor understeg, hvad maltskatten skulle hafva gifvit med den af medkammaren beslutade anordning och skatteskala. Då jag sålunda i afseende å maltskattens totala belopp i hufvudsak föreslår en återgång till 1903 års proposition, har det, såsom naturligt är, varit mig angeläget tillse, att vid utarbetandet af föreliggande förslag de anmärkningar mot skattens anordning, som föranledde antagandet af bevillningsutskottets sammanjämningsförslag i ämnet vid 1903 års Riksdag, behörigen beaktades.

Vid förslagets utarbetande har jag därför sökt att för den mindre industrien bevara den särskilda hjälp i konkurrensen med de allra största bryggerierna, som med en degressiv skatteskala varit afsedt att lämna, och att upprätthålla den i gällande lagstiftning åsyftade likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier med afseende å svagdrickstillverkningen, allt utan att genom åtgärder i nämnda syften befordra tillkomsten af nya småbryggerier. Om de två förstnämnda

synpunkterna hafva en mera privatekonomisk betydelse, är å andra sidan önskan att hindra tillkomsten af nya småbryggerier förestafvad af mera allmänna intressen. Såsom förut nämnts, äro med tillverkning af maltdrycker i mindre skala förenade kontrollkostnader, som stå i mindre godt förhållande till maltskattens afkastning vid dylik tillverkning. Men framför allt kan en lagstiftning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker, som i afseende å skatteskalen är så anordnad, att därigenom de mindre bryggerierna mer än nödigt uppmuntras, sägas i viss mån motverka en annan lagstiftning eller den angående försäljning af vin och öl, hvilken senare lagstiftning velat åt de kommunala myndigheterna öfverlåta bestämmanderätten rörande försäljning af dylika drycker. Denna rätt göres nämligen, i mån som nya bryggerier anläggas, mindre effektiv, enär enligt sistberörda lagstiftning försäljning af vin och öl må af den, som i föreskrifven ordning förvärfvat behörighet att till afsalu tillverka dylika drycker, utan särskildt tillstånd utöfvas å tillverkningsstället i fråga om därstädes tillverkade drycker.

Såsom jag nyss angaf hafva i föreliggande förslag behörigen beaktats de önskemål med afseende å skattens anordning, som Riksdagen vid antagandet af 1903 års förordning sökt tillgodose. Dessa önskemål voro, jag upprepar dem, dels att hjälpa de mindre bryggerierna i konkurrensen med de större dels ock att i möjligaste mån likställa tillverkningen af svagdricka vid skattepliktiga och skattefria bryggerier. Det förra målet hade, på sätt af det förut anförda framgår, icke lämnats obeaktadt vare sig af 1902 års kommitté eller af Kungl. Maj:t. I kommitténs förslag liksom i Kungl. Maj:ts proposition till 1903 års Riksdag hade för sådant ändamål anordnats en degressiv skatteskala, enligt hvilken skillnaden mellan lägsta och högsta skattesats skulle utgöra 4 öre. En sådan degressionsskala kunde skäligen icke hafva annat ändamål än att förekomma, det genom skattepåläggning bryggeriernas inbördes konkurrensförhållanden rubbades. Man kunde icke förbise, att, då de större bryggerierna i allmänhet vore i stånd att bestämma salupriset på maltdryckerna äfven från de mindre bryggerierna, men för dessa senare bryggerier otvifvelaktigt på grund af drygare kostnader för administration m. m. produktionskostnaderna, relativt taget, vore större än för storindustrien, en likformig skatt kunde vålla afgörande svårigheter för den mindre industrien att bestå i konkurrensen. Med en skattelindring af 4 öre, anordnad på sätt Kungl. Maj:t i 1903 års proposition föreslagit, skulle ett bryggeri med intill 50,000 kilogram

afverkning, hafva beskattats efter 16 öre för kilogram, ett bryggeri med 100,000 kilograms afverkning efter 17 öre för kilogram, ett bryggeri med 200,000 kilograms afverkning efter 18,5 öre för kilogram och ett större bryggeri, exempelvis med 600,000 kilograms afverkning, efter 19,5 öre för kilogram. Efter den beräkningsgrund för utbyte vid maltafverkning, som tidigare följts, skulle skatten vid bryggerier af nyss angifven storlek uppgå, för halfbutelj räknadt, till resp. 1,43 öre, 1,52 öre, 1,65 öre och 1,74 öre. Den år 1903 föreslagna skatteskalen hade alltså anordnats på det sätt, att ett större bryggeri betalade i skatt öfver 20 procent, för halfbutelj räknadt, mer än ett bryggeri om 50,000 kilograms afverkning, ungefär 15 procent mer än ett bryggeri om 100,000 kilograms afverkning och öfver 5 procent mer än ett bryggeri om 200,000 kilograms afverkning. Dessa skatteskillnader lära säkerligen allt fortfarande uppväga de relativt taget större olägenheter och kostnader, skatten kan bereda de mindre bryggerierna i jämförelse med de större. Utan att kunna sägas vara njuigg i beräkningen torde man därför kunna fastslå, att den degression i skatteskalen, hvarigenom hjälp bör beredas den mindre industrien i konkurrensen med den större, icke under några förhållanden behöfver för att fylla sitt ändamål göras större, än att skillnaden uppgår till ungefär 20 procent, som alltså skulle tillgodokomma de minsta bryggerierna.

Det var ej heller ur synpunkten att den i 1903 års proposition föreslagna skattedegressionen skulle för nämnda ändamål vara otillräcklig, som 1903 års Riksdag beslöt omläggning af berörda skatteskala. Omläggningen hade nämligen till ändamål att i konkurrensen jämställa skattepliktiga och skattefria bryggerier i afseende å svagdrickstillverkning. Undersöker man nu, på hvad sätt den af Riksdagen beslutade skatteskalen, med den däri år 1907 vidtagna ändring, verkar, finner man, att — med frånseende af den inverkan, bestämmelserna om viss minimiskatt kan utöfva — ett bryggeri med intill 50,000 kilograms afverkning beskattas efter 4 öre för kilogram, ett bryggeri med 100,000 kilograms afverkning efter 5,5 öre för kilogram, ett bryggeri med 200,000 kilograms afverkning efter 8,25 öre för kilogram samt ett större bryggeri om 600,000 kilograms afverkning efter 10,75 öre för kilogram. Fördelas skatten på halfbutelj maltdryck efter förenämnda beräkningsgrund uppgår densamma vid ett bryggeri om 50,000 kilograms afverkning till 0,36 öre, vid ett bryggeri om 100,000 kilograms afverkning till 0,49 öre, vid ett bryggeri om 200,000 kilograms afverkning till 0,74 öre och vid ett bryggeri om 600,000 kilograms afverkning till 0,96 öre.

Med nu gällande skatteskala öfverstiger alltså den skatt per halfbutelj, som utgöres af ett större bryggeri om 600,000 kilograms afverkning, motsvarande skatt vid bryggerier om 50,000, 100,000 och 200,000 kilograms afverkning med ungefärligen resp. 170 procent, 100 procent och 30 procent. Sammanställas de nu anförda siffrorna finner man, att

ett bryggeri med afverkning af	skulle betala enl. 1903 års proposition		betalar enl. gällande förordning	
	för kg. malt öre	för halfbutelj öre	för kg. malt öre	för halfbutelj öre
50,000 kilogram	16	1,43	4	0,36
100,000 " 	17	1,52	5,5	0,49
200,000 " 	18,5	1,65	8,25	0,74
600,000 " 	19,5	1,74	10,75	0,96

Skattskyldigheten vid ett bryggeri med en årsafverkning om 600,000 kilogram öfverstiger skattskyldigheten vid

ett bryggeri med afverkning af	enligt 1903 års proposition med I	enligt gällande förordning med II	Skillnad III
50,000 kilogram	ung. 20 %	ung. 170 %	+ 150 %
100,000 " 	" 15 %	" 100 %	+ 85 %
200,000 " 	" 5 %	" 30 %	+ 25 %

Jag har redan angifvit, att 1903 års proposition, genom anordnande af en skillnad i skatteafseende mellan de mindre bryggerierna och storindustrien, sökt bereda de förra en hjälp i konkurrensen, och att denna skillnad icke ens för de minsta bryggerierna ansetts behöfva stiga till mera än ungefär 20 procent. Om man betraktar den skatt-

skyldighet, som åligger ett bryggeri om 600,000 kilograms afverknings, såsom normal, skulle procenttalen i kolumn I i sist uppställda tablå utvisa, i hvilken omfattning det ansetts erforderligt att för nyssnämnda ändamål efterskänka skatt. När sedan i 1903 års liksom i nu gällande förordning angående tillverkning och beskattning af malt-drycker degressionsskalan anordnats jämväl i syfte att befordra likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier i fråga om svagdrickstillverkningen, har, såsom framgår af kolumn II, skillnaden i skatteafseende mellan större och mindre skattepliktiga bryggerier sprungit upp ända till 170 procent. De belopp, hvarmed detta och öfriga procenttal i sistnämnda kolumn öfverstiga motsvarande procenttal i kolumn I, innefatta alltså de särskilda medgifvanden, som ansetts böra göras den skattepliktiga industrien i allmänhet för att sätta denna i stånd att i afseende å svagdrickstillverkningen konkurrera med de rena svagdricksbryggerierna. Nyssnämnda belopp återfinnas i kolumn III.

Dessa belopp, som, i hvad de afse jämförelse mellan de minsta bryggerierna och storindustrien, utvisa en skillnad i skatteafseende af ända till 150 procent, äro sålunda visserligen icke afsedda att tillgodokomma de mindre bryggerierna såsom ett understöd i konkurrensen med de större. Men då degressionsskalan automatiskt kommer all brygd i skattepliktigt bryggeri mer eller mindre till godo, verkar beskattningen, såsom den nu är anordnad, i ett större antal fall i en helt annan riktning än lagstiftarne därmed åsyftat. De 150 procent, hvarom jag nyss talade, skulle ju göra det möjligt för de skattepliktiga bryggerierna att trots skatten fortfarande tillverka malt-drycker, som en hvar eljest ägde producera utan betungande kontroll och särskilda utgifter. Och för sådant ändamål är ofta nog äfven sagda skattelindring af nöden. Men äfven med afseende å de blandade bryggerierna blifva förhållandena ganska olikartade. Om af två bryggerier med hvarterda 50,000 kilograms maltafverknings det ena använder 5,000 kilogram för tillverkning af svagdricka och det andra 25,000 kilogram för samma ändamål, är uppenbarligen det senare bryggeriet i långt större behof af skattelindring än det bryggeri, för hvars svagdrickstillverkning endast 10 procent af hela maltmängden användes. Det oakadt kommer skattelindringen dem bägge till godo i samma omfattning. Ännu påtagligare blir emellertid riktigheten af min anmärkning i de fall, där ingen som helst svagdrickstillverkning äger rum, fall, där rätteligen skillnaden i skatteafseende mellan de minsta bryggerierna och storindustrien bör inskränkas till ungefär 20 procent. Och enligt hvad jag

af inkomna uppgifter från kontroll- och justeringsstyrelsen inhämtat, uppgå de rena ölbryggerierna till ett ganska afsevärdt antal. De utgjorde sålunda under tillverkningsåret 1907—1908 69 stycken, af hvilka 29 stycken hvar för sig icke afverkade öfver 50,000 kilogram samt 9 stycken hvar för sig afverkade mellan 50,000 och 100,000 kilogram. Och dessa 38 bryggerier, som med en medeltalsafverkning, understigande 100,000 kilogram, under omförmälda afverkningsår afverkade sammanlagdt ungefärligen 1,350,000 kilogram malt, åtnjuta, såsom föregående utredning visar, en så pass stor skattelindring för sin produktion, att storindustrien betalar per halfbutelj ungefär 170 à 100 procent mera än samma bryggerier.

Hela denna skattelindring verkar alltså med afseende å nämnda ölbryggerier såsom understöd i konkurrensen med öltillverkningen inom storindustrien. Ett rent ölbryggeri kommer därigenom i en premierad ställning i jämförelse med ett i fråga om totaltillverkning därmed jämnställt blandadt bryggeri, enär ett sådant bryggeri jämväl måste begagna skattelindringen för att vid svagdrickstillverkningen konkurrera med skattefria bryggerier. En för alla skattepliktiga bryggerier gemensam degressionsskala synes därför icke lämpligen kunna användas i annat syfte än att utjämna skillnaden i konkurrensen mellan skattepliktiga bryggerier af olika storlek beträffande öltillverkningen. Och äfven om man för bibehållande af likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier i fråga om svagdrickstillverkningen kunde anordna en särskild degressionsskala för de blandade bryggerierna, vore därmed icke jämnhet i beskattningen vunnen. Genom en sådan degressionsskala skulle man visserligen förhindra, att de rena ölbryggerierna komme i åtnjutande af en skattelindring, som icke egentligen vore afsedd för desamma, men man måste, om icke olikställighet i de blandade bryggeriernas *inbördes* konkurrensförhållanden skulle uppstå, ändock, såsom jag redan visat, nödgas förutsätta, att alla blandade bryggerier tillverkade svagdricka och andra maltdrycker i samma proportion. Något sådant kan påtagligen icke i verkligheten ifrågakomma.

För öfrigt tillåter jag mig framhålla, att, därest degressionsskalan fortfarande skulle ordnas i syfte att bereda likställighet mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier med afseende å tillverkning af svagdricka, man icke vidare, såsom nu är fallet, skulle kunna nöja sig med en skillnad mellan högsta och lägsta skattesats af 8 öre för kilogram. I det utarbetade förslaget har den normala skattesatsen fastställts till 22 öre, och skulle skattelindring medgifvas vid hvarje bryggeri för de

första 200,000 kilogrammen malt på det sätt, att skatt skulle utgå för de första 100,000 kilogrammen med 17 öre och för nästa 100,000 kilogram med 20 öre, allt för ett kilogram räknadt. Den lägsta skattesatsen skulle alltså höjas från 4 öre till 17 öre, men under sådana förhållanden lär icke en degressionsskala med en latitud af endast 8 öre kunna utjämna skillnaden i kostnader för tillverkning af svagdricka vid skattepliktigt och skattefritt bryggeri. En ökning af marginalen mellan lägsta och högsta skatt torde emellertid icke kunna ifrågakomma, bland annat af den anledning att tillkomsten af nya småbryggerier eljest skulle befordras.

Full likställighet mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier vid svagdrickstillverkning kan uppenbarligen icke vinnas utan att i afseende å malt, som användts för tillverkning af svagdricka i skattepliktigt bryggeri, hela det å samma malt belöpande skattebelopp, såvidt det öfverskjuter de kontrollkostnader, som drabba skattefria bryggerier, efterskänkes. Härigenom skulle man kunna på ett fullt rationellt sätt jämställa de olika slagen af bryggerier oberoende af, i hvilken proportion svagdricka inginge i ett skattepliktigt bryggeris hela produktion; och stora fördelar vore otvifvelaktigt förenade med ett sådant förfarande såväl för statsverket som för bryggerierna. Staten vunne garanti, att de åtgärder, som vidtoges för ett visst ändamål, icke befordrade ett därför främmande syfte. Vid skattepliktigt bryggeri inskränktes faktiskt skattskyldigheten till de drycker, som maltskatten egentligen afser att träffa. Kostnaden för svagdrickstillverkningen blefve så vidt möjligt oberoende af sagda skattskyldighet.

Återstår att afgöra, i hvilken ordning skattens efterskänkande skulle kunna ske. I sådant afseende äro två vägar att välja. Antingen skulle skatt för det malt, hvarom nu är fråga, icke uttagas, eller ock skulle skatten, uppuren i sammanhang med skatten för allt annat malt, i sinom tid restitueras. Af dessa två vägar är af flera skäl, som torde framgå af redogörelsen för restitution förfarandet, den senare vägen att föredraga.

Hvarje efterskänkande af skattebelopp af förevarande slag måste i visst afseende grundas å deklaration från den skattskyldiges sida. Till grund för restitution skulle sålunda läggas den af tillverkaren förda bryggjournalen, i hvilken för hvarje brygd antecknas, huru mycket malt användes till hvarje slag af maldryck. Mot en dylik åtgärd hafva åtskilliga invändningar framställts, i synnerhet när fråga varit att på ett sådant förfarande grunda hela maldrycksbeskattningen. Det

har sålunda sagts, att kontrollen öfver riktigheten af tillverkarens uppgifter aldrig kunde göras fullt effektiv. Detta vore dock behöfligt. Vinsten af en oriktig uppgift kunde nämligen inom en sådan industri som maltdryckstillverkningen blifva synnerligen afsevärd, och i anledning häraf kunde under tider af häftig och ihärdig konkurrens mer än en, särskildt bland de mindre näringsidkarne, lockas att stärka eller rent af rädda sin ekonomiska ställning genom oriktiga uppgifter till beskattningen. Härtill komme allmänhetens olika uppfattning om det orätta i att bedraga en enskild man och att undanhålla staten hvad densamma lagligen tillkomme.

Dessa invändningar och betänkligheter, som alltid låtit sig höras vid införande eller utsträckning af själfdeklaration i och för beskattning, kunde ej sägas sakna fog, om det vore tal om införandet af själfdeklaration såsom grund för hela maltdrycksbeskattningen. Nu gäller det emellertid endast att begagna sig af tillverkarens uppgifter vid bestämmandet af restitution af en ganska obetydlig del af den på en helt annan grund än skattskyldiges deklARATIONER debiterade maltskatten. Redan det straff, som enligt 38 § i förordningen angående tillverkning och beskattning af maltdrycker hotar den, hvilken i skattepliktigt bryggeri i syfte att undandraga statsverket skatt förfar svikligen, torde i och för sig verka afskräckande. Och de ekonomiska fördelar, som tillverkaren tilläfsventyrs skulle kunna tillskansa sig genom att lämna oriktiga uppgifter, kunna ej gärna tänkas i allmänhet blifva af en mot risken i förfarandet svarande betydelse. Härtill kommer, att i afseende å deklARATIONER af detta slag i själfva verket skulle finnas en långt effektivare kontroll än t. ex. i fråga om inkomsttaxeringen. Man får nämligen icke förbise, att kontrollör finnes vid hvarje bryggeri. Vidkommande kontrollörs verksamhet må till en början framhållas, att han, som enligt 12 § af ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna i riket skall på förhand underrättas om hvarje brygd, jämlikt bestämmelserna i 18 § af ordningsstadgan är skyldig att besöka hvarje under hans tillsyn stående bryggeri minst tre dagar i veckan. På grund häraf hafva kontrollörerna numera i regel vunnit en sådan erfarenhet rörande arbets sättet och tillverkningen vid de skilda bryggerierna, att de böra vara ganska väl skickade att kontrollera riktigheten af uppgifterna i bryggjournalen, allrahelst som, enligt uppgift från kontroll- och justeringsstyrelsen, i flertalet af de bryggerier, hvilka, på sätt jag strax skall angifva, skulle komma i åtnjutande af restitution, brygd icke företages oftare än tre dagar i veckan — och svagdricks-

brygd sålunda än mindre ofta — samt hvarje brygd i anledning af nyssnämnda bestämmelse i 18 § ordningsstadgan därför i regel torde af vederbörande kontrollör personligen öfvervakas. Skulle uppgift i bryggjournalen förefalla misstänkt, bör sålunda kontrollören i allmänhet vara i stånd att genom undersökning konstatera, huruvida försök till bedrägeri eller annat underslef föreligger.

Såsom jag nyss nämnde skulle ett svikligt förfarande vid bryggjournalens förande i allmänhet icke kunna bereda bryggaren några afsevärda ekonomiska fördelar. Jag är härmed inne på de begränsningar, hvarmed restitutionsförfarandet bör omgärdas.

Det synes mig själfallet, att restitution icke bör medgifvas andra bryggerier än sådana, för hvilka en blandad produktion af svagdricka och alkoholstarkare maltdrycker måste med hänsyn till omsättningens storlek i orten och andra omständigheter anses ur ekonomisk synpunkt erforderlig eller icke utan större ekonomiska svårigheter kan utbytas mot tillverkning af enbart svagdricka eller enbart alkoholstarkare maltdrycker. Erfarenheten har visat, att de större bryggerierna beredt sig tillfälle att på ett ekonomiskt förmånligt sätt ordna sin tillverkning af svagdricka, exempelvis genom inrättandet af särskilda skattefria svagdricksbryggerier. För dessa bryggerier bör därför icke någon skatte-restitution ifrågakomma, helst faktiskt icke ens den genom nu gällande degressionsskala lämnade skattelindringen kommer dessa bryggerier nämnvärdt till godo. Att teoretiskt uppställa en gräns för de bryggerier, som skulle få åtnjuta skatterestitution, låter sig naturligen icke göra. Rådande förhållanden synas mig därvid böra blifva bestämmande. Enligt från kontroll- och justeringsstyrelsen lämnade uppgifter kan maltdrycks-tillverkningen under året 1907—1908 vid de skattepliktiga bryggerierna fördelas på följande sätt.

Maltdrycksbryggerierna 1907—1908.

G r u p p	Blandade bryggerier, som till svagdricka inmäska						Rena ölbryggerier	
	mindre än 50 % af hela maltafverknigen			mera än 50 % af hela maltafverknigen				
	Antal	Hela af- verknigen kg.	Till svag- dricka in- mäskadt kg.	Antal	Hela af- ver- ningen kg.	Till svag- dricka in- mäskadt kg.	Antal	Hela af- verknigen kg.
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1) ej öfver 50,000 kg.	65	1,843,559	265,043	13	204,808	165,238	29	623,405
2) 50,000—100,000 »	46	3,280,345	494,355	1	53,655	33,235	9	721,125
3) 100,000—150,000 »	14	1,717,375	90,284	—	—	—	4	459,485
4) 150,000—200,000 »	14	2,312,905	144,610	—	—	—	6	1,035,095
5) 200,000—300,000 »	3	767,940	49,570	—	—	—	8	2,072,320
6) öfver 300,000 »	7	6,699,830	40,840	—	—	—	13	11,834,260
Summa	149	16,621,954	1,084,702	14	258,463	198,473	69	16,745,690

Häraf framgår, att bryggeri med en årlig afverkning, öfverstigande 100,000 kilogram malt, i regel allenast såsom en biprodukt tillverkar svagdricka. Till svagdricka inmäskas sålunda i grupperna 3), 4) och 5) endast 5 à 7 procent af hela den afverkade maltmängden och i gruppen 6) än mindre. Då jag härvidlag håller mig till medeltalssiffrorna, ingår visserligen i en del fall i bryggeris produktion till svagdricka användt malt med större procent än nu angifvits. Men produktionens omfattning och uppdelning i allmänhet gifver dock vid handen, att för bryggerier af nu angifven storlek den ekonomiska ställningen icke är beroende af svagdricksproduktionen utan af produktionen af de alkoholstarkare dryckerna. Och äfven om i ett eller annat fall i bryggeris produktion skulle ingå svagdricka till någon i jämförelse med produktionen i öfrigt afsevärd kvantitet, torde dock här liksom vid öfriga större bryggerier betingelserna för särskildt ordnande af svagdrickstillverknigen förefinnas.

Annorlunda ställer sig saken inom öfriga grupper. Inom den grupp bryggerier, som afverka hvar för sig högst 50,000 kilogram malt,

ingår sålunda svagdrickstillverkning med öfver 20 procent i hela produktionen, och inom den grupp, som afverkar hvar för sig mellan 50,000 och 100,000 kilogram malt, ingår i hvarje bryggeris afverkning i medeltal svagdricksmalt med nära 16 procent. På grund häraf och då man vid granskning af siffrorna för de skilda bryggeriernas produktion finner, att inmäsningen af malt till svagdricka vid ända till 14 bryggerier uppgår till öfver 50 procent af hela maltafverkningen och äfven i åtskilliga andra fall till högst afsevärda belopp af sagda afverkning, synes det mig skäligt, att bägge nu omförmälda grupper bryggerier komma i åtnjutande af skatterestitution för malt, som omedelbarligen användts för tillverkning af svagdricka.

Men äfven vid dessa bryggerier torde dock en begränsning i nämnda afseende böra göras. Med den uppdelning af bryggerierna i skattepliktiga och skattefria, som i och för maltdrycksbeskattningen införts, läser man kunna förutsätta, att, om ej vissa omständigheter verka förryckande, bryggeri bör finna för sig förmånligast att mera öfvervägande ägna sig åt tillverkning af skattepliktig vara eller helt och hållet tillverka svagdricka. Under nu gällande bestämmelser inträffar emellertid allt emellanåt det egendomliga förhållandet, att bryggeri, som kanske använder 80 procent och därutöfver af under året afverkad malt för tillverkning af svagdricka, ändock finner det för sig ändamålsenligt att bedrifva skattepliktig tillverkning. Men äfven om ett bryggeri, ehuru öfvervägande svagdrickstillverkande, finner det ekonomiskt fördelaktigt att för möjligheten till tillverkning och försäljning af en mindre kvantitet alkoholstarkare maltdrycker betala skatt jämväl för den större maltmängd, som användts till svagdricksbrygd, bör sådant uppenbarligen icke vara normerande för lagstiftningen. Nämnda anmärkningsvärda förhållande må bero vare sig på en allt för stark degressionsskala eller på vissa gynnsamma villkor för försäljning i orten af alkoholstarkare drycker eller på bägge dessa anledningar, mig synes likväl skattelindringen, i hvilken form den än anordnas, aldrig böra sättas så högt, att ett skattepliktigt bryggeri skall kunna sägas drifva öfvervägande skattefri tillverkning. I föreliggande förslag har därför maximum för restitution af skatt bestämts till 50 procent af bryggeriets hela maltafverkning.

En annan begränsning i restitutionen skulle dessutom ligga i gällande bestämmelser om minimiskatt. I afseende å dessa bestämmelser, som återfinnas i 5 och 53 §§ af gällande förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker, må erinras, att enligt 5 § skatt skall erläggas för minst 150 kilogram malt i medeltal för hvarje helgfritt

dygn af den tid, under hvilken maltkrossning på grund af tillståndsbevis må äga rum, eller med andra ord: tillverkaren är skyldig att betala i medeltal 6 kronor i skatt för hvarje tillverkningsdygn. Skulle denna föreskrift bibehållas oförändrad blefve, vid den af mig föreslagna ändringen af skatteskalan, tillverkaren skyldig att erlægga 25 kronor 50 öre i skatt om dagen. Detta vore emellertid onödigt mycket för att tillförsäkra statsverket skälig inkomst utöfver kontrollkostnaden och erfordrades, vid maltskattens förhöjning, ännu mindre för att förhindra uppkomsten af nya småbryggerier.

Det finnes därför ingen anledning att höja det nuvarande minsta skattebeloppet 6 kronor, om man ej vill finna en sådan däri, att efter 17 öre skatt för ett kilogram malt det minsta belopp malt, som skulle afverkas om dagen, blefve en så ojämn kvantitet som 35.3 kilogram. För att undvika ett dylikt siffertal synes det vara lämpligare att omredigera bestämmelsen i 5 § sålunda, att däri angifves det minsta penningbelopp, som skall i medeltal erläggas.

I anslutning härtill bör jämväl i 53 § af förordningen det minsta belopp skatt, som enligt detta författningsrum skall af vissa bryggerier erläggas, bestämmas i penningar. I sagda författningsrum stadgas nämligen, att för skattepliktigt bryggeri, som varit i gång under kalenderåret 1906 och vid hvilket under tillverkningsåret 1906—1907 afverkningen ej uppgått till 150 kilogram i medeltal per dygn, skall för tiden intill den 1 oktober 1912 det i 5 § föreskrifna minsta belopp malt ned sättas till 50 kilogram. Minsta skattebelopp bör alltså i förevarande fall bestämmas till 2 kronor.

Med de begränsningar för restitution, hvarom jag förut talat, skulle för hvarje bryggeri restitution icke kunna ifrågakomma för mera än 50,000 kilogram. Och då restitution icke skulle medgifvas annat bryggeri än sådant, som under afverkningsåret afverkat högst 100,000 kilogram, skulle det kanske synas, som om restitutionsbeloppet borde utgå efter 17 öre för kilogram eller den föreslagna lägsta skattesatsen.

Man får dock icke förbise att vissa kontrollkostnader drabba äfven rena svagdricksbryggerier. Enligt 32 § i nyssberörda förordning skall nämligen dylikt bryggeri i sådant afseende för hvarje kvartal utgifva ett belopp, motsvarande 30 öre för hvarje helgfritt dygn af den tid, hvarunder tillståndsbevis vid bryggeriet under kvartalet varit gällande, samt dessutom, om maltafverkningen under omförmälda tid uppgår i medeltal till mera än 60 kilogram malt för hvarje helgfritt dygn, ett halft öre för hvarje kilogram af den maltmängd, hvarmed afverkning öfverstiger en efter 60 kilogram om dygnet beräknad afverkning. Till

dessa med svagdrickstillverkningen i skattefritt bryggeri förenade kostnader måste vid restitution af maltskatt hänsyn tagas för att icke ställa ett skattefritt bryggeri i fråga om dylik tillverkning i sämre ställning än ett skattepliktigt bryggeri; och bör alltså förmånen af restitution inskränkas till 16 $\frac{1}{2}$ öre för kilogram.

Med hänsyn till stadgandena om minimiskatt vid skattepliktigt bryggeri — och har jag till dessa stadganden, såsom beroende allenast af bryggeris nu nämnda egenskap, icke ansett mig böra fästa afseende vid fastställandet af restitutionsbeloppet — kan detta senare belopp först efter ett tillverkningsårs utgång bestämmas för samma år, ett förhållande, som, bland annat, utesluter möjligheten att på förhand medgifva skattefrihet för till svagdricksbrygd användt malt.

Angående sättet för restitutionens erhållande synes böra stadgas, att tillverkaren efter tillverkningsårets utgång skall göra ansökan därom hos vederbörande Kungl. Maj:ts befälningshafvande och vid ansökningsfoga ett af öfverkontrollör bestyrkt utdrag ur den vid bryggeriet förda tillverkningsjournalen, innehållande de för restitutionens beräkning behöfliga sifferuppgifterna. Dessa och andra bestämmelser, som för ändamålet kunna erfordras, torde lämpligen böra införas i ordningsstadgan för maldrycksbryggerierna.

Jag öfvergår nu att beräkna det belopp, som enligt den af mig föreslagna anordningen, om densamma varit gällande för tillverkningsåret 1907—1908, restitutionsvis skulle hafva för samma år utgått till de skattepliktiga bryggerierna. Dessförinnan får jag framhålla, att, då restitution endast skulle ifrågakomma för till svagdricksbrygd *omedelbart* användt malt, afseende ej kan eller bör fästas å s. k. pålaknings-svagdricka, som är en biprodukt vid ölbrygd.

Af den förut lämnade utredningen framgår, att af de bryggerier, som under omförmälda år hvar för sig afverkat intill högst 100,000 kilogram malt, 111 stycken, vid hvilka inmäskningen till svagdricka icke i något fall öfverstigit 50 procent af hela maltafverkningen, inmäskat till svagdricka sammanlagdt 759,398 kilogram malt.

För detta belopp skulle alltså full restitution hafva fått äga rum och, efter beräkning af 16 $\frac{1}{2}$ öre för kilogram, uppgått till sammanlagdt 125,300 kronor 67 öre. Återstående 14 bryggerier, hvilka skulle hafva kommit i åtnjutande af restitution, hade emellertid hvar för sig till svagdricka inmäskat mer än 50 procent af hela maltafverkningen, utgörande för samtliga 258,463 kilogram. Dessa bryggerier skulle alltså icke hafva tillerkänts restitution för större belopp än som motsvarade hälften af sistnämnda summa eller 129,231.5 kilogram. Restitutions-

beloppet för dessa senare bryggerier skulle därför kunna beräknas till	kronor	21,323: 20.
Lägges härtill restitutionsbeloppet för förenämnda		
111 bryggerier	„	125,300: 67
kan restitution för helt år beräknas till	„	146,623: 87
eller afrundadt uppåt till 150,000 kronor.		

Genom nu omförmälda restitutionsförfarande har jag sökt upprätthålla likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier med afseende å svagdrickstillverkningen. Vid reglering af skatteskalen har jag sålunda allenast haft att taga hänsyn till önskemålet att bereda hjälp åt de mindre bryggerierna i konkurrensen med storindustrien. Jag har för sådant ändamål i hufvudsak återgått till det i 1903 års proposition upptagna förslag till degressionsskala, såvidt angår den procentiska skillnaden mellan högsta och lägsta skattesats. Som bekant, låg i denna skala minimiskattesatsen 20 procent under den högsta eller normala skattesatsen, 20 öre pr kilogram. Då i föreliggande förslag den normala skattesatsen bestämts till 22 öre för kilogram, kommer, med nyssberörda procentiska skillnad, minimisatsen att stanna vid ett belopp af 17,6 öre för kilogram, eller afrundadt nedåt vid 17 öre. Anledningen därtill att normalskattesatsen nu satts 2 öre högre än i nyssnämnda proposition är att söka icke blott i skattebehovet utan äfven i den vid skattereglering å ifrågavarande område, såsom förut angifvits, ofta uttalade önskan att i största möjliga utsträckning i statens intresse utnyttja den höjning i maldryckernas salupris, som blir följden af skatteförhöjningen.

Tillverkarens intressen af prisförhöjning motvägas naturligen af den inskränkning i afsättning, hvartill en prisförhöjning otvifvelaktigt torde i mer eller mindre mån föranleda. Å andra sidan måste en prisförhöjning å enheten i den producerade varan, i detta fall halfbutelj maldryck, vid utninerung kunna bestämmas i helt öretal. Under sådana förhållanden torde man kunna med skäl påstå, att, därest skatteförhöjningen å afverkad malt icke blir större än att densamma och med prisförhöjningen för tillverkaren förenade eventuella andra kostnader motsvara ett öre för hvarje halfbutelj af skattepliktig vara, prisförhöjningen också stannar vid nämnda belopp.

Med den nu föreslagna skatteskalen skulle ett bryggeri med en årsafverkning af intill 100,000 kilogram malt betala i skatt 17 öre för kilogram, ett bryggeri med en årsafverkning om 150,000 kilogram 18 öre

för kilogram, ett bryggeri med en årsafverkning om 200,000 kilogram 18,5 öre för kilogram och ett bryggeri med en årsafverkning om 600,000 kilogram 20,83 öre för kilogram; och skulle skatten vidare ökas i mån som afverkningen stiger, utan att dock någonsin nå upp till 22 öre för kilogram. Enligt den förut följda utbytesberäkningen vid maldryckstillverkningen skulle vid bryggerier om resp. 100,000, 150,000, 200,000 och 600,000 kilograms årsafverkning belöpa i skatt per halfbutelj resp. 1,52 öre, 1,61 öre, 1,65 öre och 1,86 öre. Det största af nu omförmälda bryggerier skulle alltså betala i skatt per halfbutelj öfver 20 procent mera än bryggeriet om 100,000 kilograms afverkning, ungefär 15 procent mera än bryggeriet om 150,000 kilograms afverkning och omkring 12 procent mera än bryggeriet om 200,000 kilograms afverkning. Skillnaden i skattskyldigheten mellan större och mindre bryggerier torde sålunda under den föreslagna skatteskalan blifva fullt tillräcklig för att utjämna de särskilda svårigheter, skattens utgörande kan vålla den mindre industrien.

Enligt nu gällande skatteskala belöper, efter beräkning af 280 halfbuteljer lageröl på 25 kilogram malt, vid ett bryggeri med en årsafverkning om 600,000 kilogram på halfbutelj 0,96 öre. Enligt föreliggande förslag skulle skatten uppgå till 1,86 öre pr halfbutelj. Skillnaden mellan sistnämnda två belopp eller 0,90 öre skulle utgöra skatteförhöjningen. Vid ett bryggeri med afverkning om 200,000 kilogram uppgå motsvarande siffror till: nuvarande skatt 0,74 öre, den tilltänkta skatten 1,65 öre och skatteförhöjningen 0,91 öre, allt per halfbutelj; och för ett bryggeri om 150,000 kilograms afverkning blir nuvarande skatten 0,63 öre, den tilltänkta skatten 1,61 öre och skatteförhöjningen 0,98 öre.

Den effektiva skatteökningen per halfbutelj torde emellertid i verkligheten endast i sällsynta undantagsfall uppgå ens till nu nämnda belopp, och detta af skilda anledningar. Till en början må sålunda framhållas, att själfva den grund, jag i enlighet med gängse praxis vid dylika beräkningar följt vid uppskattningen af skatteökningen per halfbutelj, så till vida är felaktig som 25 kilogram malt åtminstone vid de största bryggerierna lämna mera lageröl än 280 buteljer. Men äfven om den utbytesprocent, som nu angifvits, vid flertalet bryggerier kan vara riktig vidkommande produktionen af lageröl, blir dock medeltalsberäkningen naturligen missvisande, när, såsom oftast är fallet, i utbytet af det malt, hvarom här är fråga, ingå drycker, till hvilka maltätgången är mindre än i afseende å lageröl. Som bekant plägar nämligen vid bryggeri tillverkas, utom lageröl, pilsneröl, lagerdricka och äfven andra mindre maldryga drycker.

Kunde till grund för medeltalsberäkningen läggas det antal halfbuteljer maltdrycker, det afverkade maltet verkligen lämnat, skulle därför säkerligen skatteökningen per halfbutelj icke obetydligt sjunka under den af mig i sådant afseende nyss gjorda beräkning.

Under nu angifna förhållanden torde den marginal, som skulle förefinnas mellan den verkliga skatteförhöjningen och en förhöjning af ett öre i salupriset per halfbutelj maltdryck, vara tillräckligt stor, för att icke bryggerierna i skatteförhöjningen skulle hafva någon anledning att höja priset per halfbutelj med mera än sistnämnda belopp.

Af nyss lämnade siffror skulle det synas, som om skatteförhöjningen drabbade hårdare ju mindre bryggerierna vore och särskildt skulle detta kunna sägas vara fallet beträffande sådant rent ölbryggeri, hvars afverkning icke öfverstege 100,000 kilogram. Vid ett dylikt bryggeri skulle nämligen, med den föreslagna skatteskalan, skatten belöpa på halfbutelj med 1,52 öre, hvilket i sin ordning öfverskote nuvarande beskattning vid ett bryggeri om 50,000 kilograms afverkning med 1,16 öre och vid ett bryggeri om 100,000 kilograms afverkning med 1,03 öre. Dessa förhållanden äro emellertid, såsom jag flera gånger framhållit, en naturlig följd däraf, att skatteskalan i det föreliggande förslaget ordnats allenast i syftemål att hjälpa de mindre bryggerierna i konkurrensen med storindustrien. I hvilken omfattning sådan hjälp i själfva verket kommer att beredas bryggerier af nu nämnda storlekar, har jag jämväl förut angifvit.

Innan jag härefter öfvergår att beräkna det skattebelopp, som maltskatten med den föreslagna höjningen skulle kunna anses inbringa, får jag framhålla, att, därest 5 § omredigeras, på sätt jag redan föreslagit, viss ändring i 36 § 2 mom. synes erforderlig. I detta författningsrum stadgas i fråga om viss olaglig tillverkning af maltdrycker, att, utom straff, äfven skatt skall utgå, i hvilket afseende en minimimängd malt bestämts. Denna mängd har uppenbarligen ställts i förhållande till den i 5 § nu angifna medeltalskvantitet malt, därför skatt vid bryggeri minst skall erläggas, och utgör trettio gånger samma kvantitet eller 4,500 kilogram, motsvarande i penningar 180 kronor. Sagda proportion mellan medeltalskvantiteten skattepliktig malt, hvarom i 5 § förmäles, och skatt vid olöflig maltafverkning torde fortfarande böra upprätthållas. Men en rubbning härutinnan skulle äga rum, om, vid den i sammanhang med skatteförhöjningen föreslagna ändringen i sistnämnda lagrum, den i 36 § 2 mom. omförmälda minimikvantitet skattepliktig malt lämnades oförändrad. I anledning häraf och i anslutning till nyss angifna ändringsförslag torde lägsta skatteplikt vid olöflig

tillverkning, hvarom nu är fråga, böra omedelbarligen bestämmas till ofvanberörda belopp 180 kronor.

Vid beräkning af den inkomst, maltskatten efter vidtagen höjning kan komma att inbringa statsverket, utgår jag från förhållandena under sistförflutna tillverkningsår eller året 1907—1908. Om de bryggerier, som voro i verksamhet nämnda år, indelas efter maltafverkningens storlek i tre grupper, omfattande den första de bryggerier, som hvar för sig ej afverkade mera än 100,000 kilogram, den andra bryggerierna med 100,000—200,000 kilograms afverkning och den tredje alla öfriga bryggerier, visar det sig, att vid

1:sta gruppens	163	bryggerier	afverkades	6,726,897	kg.
2:dra	38	”	”	5,524,860	”
3:dje	31	”	”	21,374,350	”
				eller tillsammans	33,626,107
					kg.

Hade de höjda skattesatserna tillämpats på denna afverkning, skulle i skatt hafva influtit från

1:sta gruppen	för	6,726,897	kg. malt	à	17	öre	=	kr.	1,143,572:	49
2:dra	”	3,800,000	”	”	17	”	=	”	646,000:	—
”	”	1,724,860	”	”	20	”	=	”	344,972:	—
3:dje	”	3,100,000	”	”	17	”	=	”	527,000:	—
”	”	3,100,000	”	”	20	”	=	”	620,000:	—
”	”	15,174,350	”	”	22	”	=	”	3,338,357:	—
Summa								33,626,107	kg. malt	kr. 6,619,901: 49.

Då det emellertid synes lämpligt, att de restitutioner af maltskatt, hvilka jag ofvan beräknat till i rundt tal 150,000 kronor, tillsvidare få utgå direkt ur maltskattemedlen, bör den nyss beräknade inkomstsumman först och främst minskas med nämnda belopp. Därjämte synes mig nödig försiktighet bjuda att efter skatteförhöjningen räkna med någon nedgång i konsumtionen. Under sådana förhållanden har jag icke ansett mig kunna beräkna maltskattens afkastning till högre belopp än 6,400,000 kronor.

Sedan departementschefen härefter uppläst omförmälda, inom finansdepartementet utarbetade förslag till förordning angående ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maltdrycker, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att dels antaga berörda författningsförslag dels ock besluta att, där restitution af skatt skall äga

rum för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart användts för tillverkning af svagdricka, restitution finge utgå direkt af maltskatte-medlen.

Med bifall till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Axel Alexanderson.